

**SLOVENSKÁ AGENTÚRA
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA**
SLOVAK ENVIRONMENTAL AGENCY

Klebelsberg Intézményfenntartó Központ
Budapesti XXIII. Tankerülete

Hodnoty Dunaja

Metodická príručka

pre prvý stupeň základných škôl

Duna kincsei az általános iskolákban a jövő generációiért
Hodnoty Dunaja pre základné školy, budúce generácie

www.danubetreasures.eu

www.husk-cbc.eu

Hungary-Slovakia
Cross-border Co-operation
Programme 2007-2013

Building partnership

European Union
European Regional Development Fund

OBSAH METODICKEJ PRÍRUČKY:

Mincovňa	1
Obce Mikroregiónu Pridunajsko	2
Zaujímavosti Mikroregiónu Pridunajsko	3/1, 2, 3
Ľudová architektúra	4/1, 2
Rozprávka	5
Tajomná krajina	6
Rodné listy	7
Prechádzka pri jazierku	8
Vrba, vrba, kto v tebe býva?	9
Cesta Dunaja naprieč Európou	10/1, 2
Dunaj kvíz	11
Čo sa zmenilo za 150 rokov	12/1, 2, 3
Vyfarbi sa, mapa!	13/1, 2
Kolobeh vody v prírode	14/1, 2, 3
Dunajské klukatenie písmen a čísel	15/1, 2
Ramená Danubia	16/1, 2
Ochrana prírody	17/1, 2
Veľkoplošné chránené územia	18/1, 2
Vodné otázky	19
Prehádzané písmenká	20
Bio hry	21/1, 2, 3
Múzejný vzdelávací program v maďarskom skanzene Szentendre	22/1, 2

Autori:

Edit Bard
Katarína Béresová
Ladislav Bíro
Kirstóf Demes
Klara Dorner
Andrea Kajtár
Veronika Kováčiková
Martin Lakanda
Jana Maková
Károlyné Reich
Csilla Reubl
Mária Sklenárová
Ildikó Stein
Andrej Švec
Lucia Vačoková

Grafické spracovanie:

Martina Ridzoňová

Ilustrácie:

Silvia Redlingerová

Úvod

Dunaj – tepna Európy, preteká naprieč Európou od jej západu na východ. Pretože pretína štyri európske hlavné mestá a takto spája viac ako 70 miliónov Európanov, je právom medzinárodnou riekou sveta. Svoju cestu začína v Čiernom lese v Nemecku a prostredníctvom svojej delty ju po takmer troch tisícoch kilometrov končí v Čiernom mori v Rumunsku. Je domovom mnohých živočíchov a rastlín, chráneným územím z hľadiska národných legislatív, ale aj medzinárodnej sústavy chránených území NATURA 2000. Jeho regulované koryto poskytuje človeku možnosti prepravy a ťažby a naopak, jeho pôvodné riečne sústavy poskytujú domov pre tisícky druhov živočíchov a rastlín. Dunaj je bezpochyby výnimočnou riekou a preto si zaslúži, aby sa o ňom viac dozvedeli žiaci základných škôl nielen na území, ktoré je ním priamo ovplyvňované.

Aj pre tieto účely je zostavená metodická príručka Hodnoty Dunaja, ktorá je venovaná pedagógom základných škôl prvého stupňa a je hlavným výstupom medzinárodného projektu s rovnomenným názvom – Hodnoty Dunaja.

Metodická príručka je rozdelená do piatich kľúčových tém – história, kultúra, životné prostredie, ochrana prírody a vodné hospodárstvo, ktoré prirodzene vzišli z prerozdelenia zozbieraných údajov v Hodnotnej zbierke. Spomínaná zbierka je základným materiálom, v ktorom je zhrnutá teória a informácie o Dunaji z územia Slovenskej a Maďarskej republiky. K metodickej príručke patrí aj 21 pracovných listov, ktoré sú okamžite využiteľné pre prácu so žiakmi na hodinách prírodovedných a vlastivedných predmetov, prípadne na hodinách environmentálnej alebo regionálnej výchovy, ale zároveň aj počas školských výletov, škôl v prírode alebo v činnosti školského klubu. Všetky aktivity boli zostavené tak, aby boli čo najviac zosúladené so Štátnym vzdelávacím programom ISCD 1.

Metodickú príručku a pracovné listy sprevádza hlavná postavička Dunajko a to prostredníctvom svojich príbehov, úloh a otázok, ktoré mu žiaci majú pomôcť vyriešiť. Pracovné listy sú zostavené tak, aby sa s nimi ľahko pracovalo nielen žiakom, ale aj pedagógom.

Naším cieľom je, aby bola metodická príručka a jej pracovné listy využívané vo výchovno-vzdelávacom procese nielen v základných školách modelových území projektu, ale aj v základných školách na celom území partnerských štátov projektu – Slovenská a Maďarská republika. Tento didaktický materiál by sa mal stať zdrojom inšpirácie pre vás – pedagógov pri práci so žiakmi, lebo práve oni sú našou budúcnosťou pri odovzdávaní hodnôt Dunaja ďalším generáciám a podporou vzájomnej cezhraničnej spolupráce.

autori

Názov aktivity	MINCOVŇA	
Cesta na kurikulum		
PREDMET	ROČNÍK	TEMATICKÝ CELOK
Vlastiveda	I. stupeň ZŠ (3. – 4. ročník)	<ul style="list-style-type: none"> • Poznávame dejiny Slovenska • Krajina, v ktorej žijeme
Minutáž		
15 minút až 1 vyučovacia hodina		
Potrebujem		
Farebné pastelky		
Provokačná myšlienka		
Archeologický výskum dokázal, že Podunajsko bolo osídlené už od mladšej doby kamennej (3000 – 1900 rokov pred n. l.). Z obdobia doby rímskej (1. – 4. stor. pred n. l.) sa na území okolo Dunaja našli rímske mince. Portréty na minciach sú obrovským zdrojom poznania histórie a svojimi prepracovanými detailmi odrážajú štýl danej doby.		
Krok po kroku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozdajte žiakom pracovný list aktivity. Spoločne prečítajte text o nálezoch rímskych mincí na území okolo Dunaja a prezrite si obrázky niekoľkých z nich. 2. Nakreslite mincu, ktorá bude typická pre dobu a miesto, kde žiaci žijú a ktorá by bola odkazom pre budúce generácie. 	
Kapitola v Hodnotnej zbierke	<ol style="list-style-type: none"> 1 Historické hodnoty Dunaja 1.2 Historický vývoj osídlenia 	

Prílohy:

Pracovný list aktivity

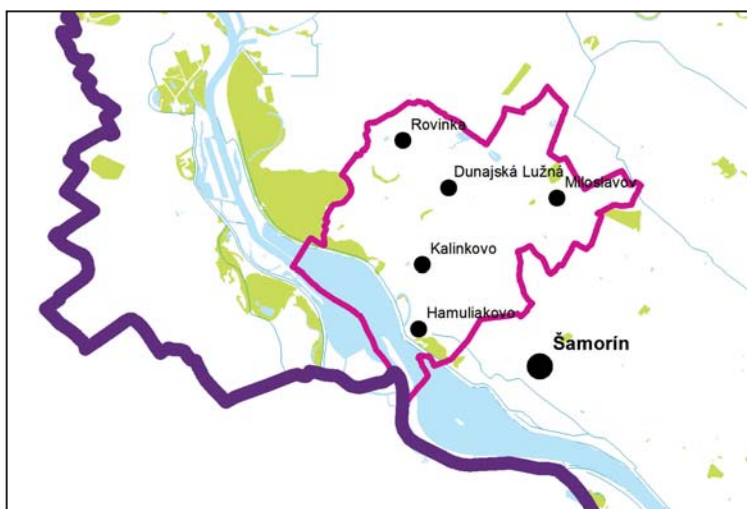
Názov aktivity	OBCE MIKROREGIÓNU PRIDUNAJSKO	
Cesta na kurikulum		
PREDMET	ROČNÍK	TEMATICKÝ CELOK
Vlastiveda	I. stupeň ZŠ (3. – 4. ročník)	<ul style="list-style-type: none"> • Mapa • Poznávame dejiny Slovenska • Krajina, v ktorej žijeme • Miniprojekt o vlastnom kraji
Minutáž		
30 minút		
Potrebujem		
Pero alebo ceruzka		
Provokačná myšlienka		
Mikroregión Pridunajsko bol založený v roku 1998. Ako celok ho tvorí päť obcí – Dunajská Lužná, Rovinka, Miloslavov, Kalinkovo a Hamuliakovo. Nachádza sa na území Bratislavského samosprávneho kraja v okrese Senec. Rozprestiera sa v chránenej vodohospodárskej oblasti Žitný ostrov. Päť obcí mikroregiónu má rozlohu spolu 70 km ² a žije v ňom takmer 12 tisíc obyvateľov.		
Krok po kroku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozdajte žiakom pracovný list aktivity. Spoločne prečítajte text o Mikroregióne Pridunajsko. 2. Vedľa guľčiek na mape Mikroregiónu Pridunajsko správne napíšte chýbajúce názvy obcí. 3. Ďalej spoločne prečítajte aj texty o prvých zmienkach obcí Mikroregiónu Pridunajsko. 4. Do prázdnych obdĺžnikov pod textami dopíšte názov obce, ku ktorej sa informácia o prvej zmienke viaže. 	
Kapitola v Hodnotnej zbierke	<ol style="list-style-type: none"> 1 Historické hodnoty Dunaja 1.3 Mikroregión Pridunajsko 	

Prílohy:

Pracovný list aktivity

Správne riešenie

Úloha 1:

Úloha 2: 1. Dunajská Lužná; 2. Hamuliakovo; 3. Kalinkovo; 4. Miloslavov; 5. Rovinka

Názov aktivity	ZAUJÍMAVOSTI MIKROREGIÓNU PRIDUNAJSKO	
Cesta na kurikulum		
PREDMET	ROČNÍK	TEMATICKÝ CELOK
Vlastiveda	I. stupeň ZŠ (3. – 4. ročník)	<ul style="list-style-type: none"> • Poznávame dejiny Slovenska • Naše starobylé pamiatky a ich krása • Krajina, v ktorej žijeme • V súlade s prírodou
Minutáž		
20 minút		
Potrebujem		
Pero alebo ceruzka		
Provokačná myšlienka		
Každá z obcí Mikroregiónu Pridunajsko sa môže pochváliť mnohými historicko-kultúrnymi a technickými zaujímavosťami. Tieto sú svedkami doby minulej a nesú odkaz budúcim generáciám. Napriek tomu, že sú vzácne a významné, o mnohých ani nevieme.		
Krok po kroku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozdajte žiakom pracovný list aktivity. 2. Prezrite si obrázky niekoľkých historicko-kultúrnych a technických zaujímavostí, nachádzajúcich sa v Mikroregióne Pridunajsko. 3. Priradte k jednotlivým fotografiám, historicko-kultúrnych a technických zaujímavostí nachádzajúcich sa v Mikroregióne Pridunajsko, ich názvy a obec, v ktorej sa nachádzajú. 	
Kapitola v Hodnotnej zbierke	<ol style="list-style-type: none"> 2 Kultúrne hodnoty Dunaja 2.1 Historicko-kultúrne zaujímavosti 	

Prílohy:

Pracovný list aktivity

Správne riešenie

Názov: Rímskokatolícky kostol
Povýšenia sv. Kríža
Obec: Dunajská Lužná,
miestna časť Jánošíková

Názov: Kostol sv. Kríža
Obec: Hamuliakovo

Názov: Rímskokatolícky kostol
Najsvätejšej trojice
Obec: Rovinka

Názov: Neogotická zvonica
Obec: Dunajská Lužná,
miestna časť Nová Lipnica

Názov: Remeselný dvor
Obec: Miloslavov

Názov: Kostol sv. Františka
Serafínskeho
Obec: Kalinkovo

Názov: Božia muka
Obec: Hamuliakovo

Názov: Kaplnka sv. Martina
Obec: Dunajská Lužná,
miestna časť Nové
Košariská

Názov: Evanjelický kostol a. v.
Obec: Dunajská Lužná,
miestna časť Nové
Košariská

Názov: Kostol Božieho
Milosrdenstva
Obec: Miloslavov

Názov: Socha sv. Donátha
Obec: Hamuliakovo

Názov: Pamätník generála
M. R. Štefánika
Obec: Dunajská Lužná, miestna
časť Nové Košariská

Názov: Socha tróniacej madony
Obec: Dunajská Lužná,
miestna časť Jánošíková

Názov: Pamätník obetiam
1. a 2. svetovej vojny
Obec: Hamuliakovo

Názov aktivity	ĽUDOVÁ ARCHITEKTÚRA	
Cesta na kurikulum		
PREDMET	ROČNÍK	TEMATICKÝ CELOK
Vlastiveda	I. stupeň ZŠ (3. – 4. ročník)	<ul style="list-style-type: none"> • Poznávame dejiny Slovenska • Naše starobylé pamiatky a ich krása • Krajina, v ktorej žijeme • Mestá a dediny • Tradície a zvyky, skanzeny • Miniprojekt o vlastnom kraji
Minutáž		
20 minút		
Potrebujem		
Farebné pastelky		
Provokačná myšlienka		
<p>Stavby, ktoré poznáme pod všeobecným názvom ľudová architektúra, sa nenachádzajú len v skanzenoch. Ľudová architektúra – to nie sú len drevenice, ľudová architektúra – to sú domy, ktoré si stavali ľudia pre seba vlastnými rukami po stáročia podľa vlastnej potreby a bývali v nich. Ľudia si ich stavali tak, ako ich to naučili ich otcovia a tých ich otcovia. Na Slovensku je ľudová architektúra rozmanitejšia ako kdekoľvek inde na svete.</p>		
Krok po kroku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozdajte žiakom pracovný list aktivity. 2. Spoločne prečítajte text o ľudovej architektúre na Slovensku. 3. Prezrite si fotografie niekoľkých príkladov ľudovej architektúry – tradičných obydlí našich predkov. Označte vyfarbením štvorčeka pri fotografii tie obydlia, ktoré sú typické pre Mikroregión Pridunajsko. 	
Kapitola v Hodnotnej zbierke	2 Kultúrne hodnoty Dunaja 2.5 Ľudová architektúra	

Prílohy:

Pracovný list aktivity

Správne riešenie

Názov aktivity	ROZPRÁVKA	
Cesta na kurikulum		
PREDMET	ROČNÍK	TEMATICKÝ CELOK
Vlastiveda	I. stupeň ZŠ (4. ročník)	• Tradície a zvyky; Skanzeny
Slovenský jazyk (čítanie a literárna výchova)	I. stupeň ZŠ	• Rozprávka • Literatúra pre deti
Slovenský jazyk (sloh)	I. stupeň ZŠ	• Osnova, úvod, jadro, záver, časová postupnosť
Minutáž		
1 vyučovacia hodina		
Potrebujem		
Pero, farebné pastelky, 2 čisté papiere formátu A4		
Provokačná myšlienka		
Existuje viacero povestí, rozprávok, rozprávání a príbehov, viažucich sa k územiu okolo Dunaja, k osudom obyvateľov Žitného ostrova – Zlatej záhrady. Mnohé z nich – zábavné, ale aj menej vtipné, nájdeme aj v publikácii Žitnoostrovských príbehov maďarského autora N. Lászlóa Endreho.		
Krok po kroku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozdajte žiakom pracovný list aktivity. Spoločne prečítajte príbeh. 2. Nakreslite ľubovoľný obrázok inšpirovaný príbehom. 3. Vymyslite vlastný koniec príbehu. 	
Kapitola v Hodnotnej zbierke	2 Kultúrne hodnoty Dunaja 2.8 Ľudová slovesnosť	

Prílohy:

Pracovný list aktivity

Názov aktivity	TAJOMNÁ KRAJINA	
Cesta na kurikulum		
PREDMET	ROČNÍK	TEMATICKÝ CELOK
Vlastiveda	I. stupeň ZŠ	<ul style="list-style-type: none"> Krajina, v ktorej žijeme V súlade s prírodou
Prírodoveda	I. stupeň ZŠ (3. – 4. ročník)	<ul style="list-style-type: none"> Živočíchy Voda
Minutáž		
30 minút		
Potrebujem		
Pero, farebné pastelky		
Provokačná myšlienka		
Počuli ste už niekedy o mape potenciálnej vegetácie?		
Krok po kroku	<ol style="list-style-type: none"> Do dvojíc rozdajte pracovný list aktivity. Spoločne si ho prečítajte, podčiarknite slová, ktoré nepoznate. Vymaľujte obrázok tajomnej krajiny, zopakujte si, čo tam rastie. Skúste spoločne zodpovedať otázky pod obrázkom v pracovnom liste. 	
Kapitola v Hodnotnej zbierke	3 Prírodné hodnoty Dunaja 3.2 Rastlinstvo a biotopy	

Prílohy:

Pracovný list aktivity

Správne riešenie

Odpovede na otázky:

Ktoré stromy majú radi veľa vody?

Veľa vody majú radi vrby a topole.

Aké kvety kvitnú na hladine vôd?

Na hladine vôd kvitnú kvety lekna a leknice.

Podľa čoho má meno vtáčik trsteniarik?

Vtáčik trsteniarik má meno podľa rastliny – trst' obyčajná, ktorej porasty obýva a stavia si v nich hniezda.

Názov aktivity	RODNÉ LISTY	
Cesta na kurikulum		
PREDMET	ROČNÍK	TEMATICKÝ CELOK
Vlastiveda	I. stupeň ZŠ	<ul style="list-style-type: none"> Okolie školy Okolie školy a bydliska (orientácia v okolí). Povrch, lesy, lúky, polia, záhrady a parky okolia. Čo rastie v našom okolí, rieka, potok. Ako sa mení okolie školy počas roka. Príroda Objavujeme Slovensko
Prírodoveda	I. stupeň ZŠ (3. – 4. ročník)	<ul style="list-style-type: none"> Voda Živočíchy
Minutáž		
1 vyučovacia hodina		
Potrebujem		
Atlasy na určovanie rastlinných a živočíšnych druhov		
Provokačná myšlienka		
Na planéte Zem žije približne 8,7 milióna rastlinných a živočíšnych druhov. Počet vyhynutím ohrozených rastlinných a živočíšnych druhov stúpol na takmer 20 000 zo 64 000 skúmaných druhov.		
Krok po kroku	<ol style="list-style-type: none"> Na začiatku aktivity sa žiakov opýtajte, kde všade žijú živočíchy a rastú rastliny (pri vode, vo vode, v lese, na lúke, ...). Žiakov následne smerujte k tomu, ako my ľudia svojou činnosťou ich prostredie poškodzujeme (odpad, výrub stromov, stavby ciest a budov, ...). Ako by sa im bývalo v takomto byte a dome, v takomto prostredí? Potom žiakom porozprávajte, ako človek už oddávna vplýval a vplýva na prostredie, v ktorom rastú rastliny a žijú živočíchy, v mnohých prípadoch až tak, že počet jednotlivých druhov sa rapídne znížil, preto ich musíme chrániť spoločne aj s ich prostredím, v ktorom sa nachádzajú. Tieto druhy nazývame chránenými. Následne žiakom rozdajte pracovný listy aktivity. Ich úlohou bude správne doplniť chýbajúce pomenovanie rastliny alebo živočícha v rodnom liste a následne ho priradiť k obrázku. V závere sa spýtajte žiakov, ktoré chránené živočíchy alebo rastliny ešte poznajú a v akom prostredí sa nachádzajú. Vyhládajte ich v atlase na určovanie rastlinných a živočíšnych druhov. 	
Kapitola v Hodnotnej zbierke	3 Prírodné hodnoty Dunaja 3.2 Rastlinstvo a biotopy 3.3 Živočíšstvo	

Prílohy:

Pracovný list aktivity

Správne riešenie

Úloha 1: 1. Rosničká zelená; 2. Bobor vodný; 3. Leknica žltá; 4. Kormorán veľký;
 5. Roháč veľký; 6. Kunka červenobruchá

Úloha 2: 1. C; 2. B; 3. E; 4. A; 5. F; 6. D

Názov aktivity	PRECHÁDZKA PRI JAZIERKU	
Cesta na kurikulum		
PREDMET	ROČNÍK	TEMATICKÝ CELOK
Vlastiveda	I. stupeň ZŠ	<ul style="list-style-type: none"> • V súlade s prírodou • Krajina, v ktorej žijeme
Prírodoveda	I. stupeň ZŠ (3. – 4. ročník)	<ul style="list-style-type: none"> • Voda • Živočíchy
Minutáž		
40 minút		
Potrebujem		
Ceruzka, farebné pastelky		
Provokačná myšlienka		
Krajina okolo nás ukrýva veľké množstvo rastlín a živočíchov. Zelená nemá len jeden odtieň tak, ako nie každý plaz je jedovatý a nie každá bobuľka jedlá. Voda znamená život a nielen u nás, na Žitnom ostrove to vedú všetky zvieratká. Vyhľadávajú ju, keď sú smädné, v okolí nájdu rastliny a dutiny stromov, kde sa môžu ukryť, stavať si hniezda, nájsť si potravu. Ich prirodzené sfarbenie sa generáciami prispôbilo okoliu tak, aby boli menej viditeľné pre nepriateľov, aj pre nás, ľudí.		
Krok po kroku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Prečítajte spolu so žiakmi krátky text. 2. Skúste si zopakovať aspoň 5 živočíchov z textu. Bol pre vás nejaký živočích nový? V knižkách o zvieratkách či internete skúste vyhľadať obrázok, ako vyzerajú. 3. Opýtajte sa žiakov, či s rodičmi alebo kamarátmi už videli na prechádzke nejakého obyvateľa vodného kráľovstva, čo je pre živočíchy pri vode dôležité, čo im prekáža. 4. Rozdajte im pracovný list aktivity, farebné pastelky a vy-maľovaním skúste nájsť ukryté živočíchy. 	
Kapitola v Hodnotnej zbierke	3 Prírodné hodnoty Dunaja 3.2 Rastlinstvo a biotopy 3.3 Živočíšstvo	

Prílohy:

Pracovný list aktivity

Správne riešenie

Odpoveď na otázku:

Koľko živočíchov sa spomína v texte?

V texte boli spomenuté tieto živočíchy: kapor, štika, pleskáč, pijavica, ploskulica, hrachovka, vážka, šidlo, komár, žabka, trsteniarik, kúdelnička, netopier, sova, vydra, volavka, rybárik – spolu 17 živočíchov.

Názov aktivity	VÝBA, VÝBA, KTO V TEBE BÝVA?	
Cesta na kurikulum		
PREDMET	ROČNÍK	TEMATICKÝ CELOK
Vlastiveda	I. stupeň ZŠ	<ul style="list-style-type: none"> • V súlade s prírodou • Krajina, v ktorej žijeme
Minutáž		
30 minút		
Potrebujem		
Ceruzka alebo pero, farebné pastelky		
Provokačná myšlienka		
<p>Hlavová vrba, drevina tak známa z rozprávok o mlynároch a vodníkoch, kedysi typická pre krajinu jazier, riek, potokov. Od nepamäti orezávaním kmeňa v požadovanej výške získavali ľudia prútie na pletenie košíkov, hrubšie konáre slúžili v zime ako palivové drevo, schopnosť znášať extrémne vlhko a husto prepletené konáre využívali gazdovia na spevňovanie brehov aj ako ochranu pred povodňami. To, čo slúžilo ľuďom, prinieslo nemalý osov aj živočíchom. Medzi kľukatými zárezmi v korune – „hlave“ – takejto vrby, v dutinách aj medzi koreňmi nachádzali útočisko a domov mnohé živočíchy, semenka rastlín, spóry húb...</p>		
Krok po kroku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozdajte žiakom pracovný list aktivity a spoločne prečítajte text o hlavových vrbach. 2. Opýtajte sa žiakov, či niektorým slovíčkam v texte nerozumeli, ak áno, nech ich podčiarknu a ich význam si spoločne vysvetlia, prípadne sa ich pokúste vyhľadať na internete. 3. Spoločne odpovedajte na otázky. 	
Kapitola v Hodnotnej zbierke	<ol style="list-style-type: none"> 3 Prírodné hodnoty Dunaja 3.2 Rastlinstvo a biotopy 3.3 Živočíšstvo 	

Prílohy:

Pracovný list aktivity

Správne riešenie

Odpovede na otázky:

Na čo všetko človek vrbu využíval v minulosti? Na čo ju využíva dodnes?

V minulosti využíval človek vrbu na pletenie košíkov, korbáčov, ako stavebný materiál, na liečenie. Vrba využíva človek na tieto účely dodnes.

Koľko druhov rastlín a živočíchov našli prírodovedci v skúmaných vrbach?

Prírodovedci našli viac ako 562 druhov rastlín a živočíchov.

Bolo viac rastlín alebo viac živočíchov?

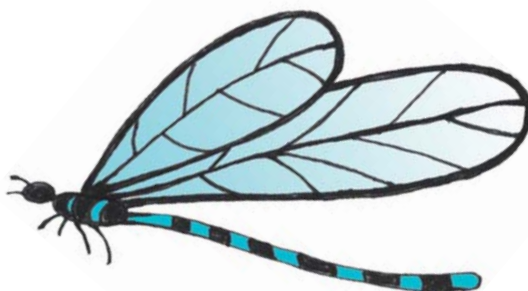
Viac bolo živočíchov.

Názov aktivity		CESTA DUNAJA NAPRIEČ EURÓPOU	
Cesta na kurikulum			
PREDMET	ROČNÍK	TEMATICKÝ CELOK	
Vlastiveda	I. stupeň ZŠ	<ul style="list-style-type: none"> • V súlade s prírodou • Krajina, v ktorej žijeme • Mestá a dediny 	
Minutáž			
1 vyučovacia hodina			
Potrebujem			
Pero, zelená a modrá pastelka, pripojenie na internet (nie je nutnosťou)			
Provokačná myšlienka			
Dunaj, ako druhá najväčšia rieka Európy, preteká skoro polovicou Európy a spája 70 miliónov ľudí rôznych kultúr. Prechádza 4 hlavnými mestami, a preto je právom považovaná za najmedzinárodnejšiu rieku sveta. Dunaj – tepna Európy, začína svoju cestu v Čiernom lese v Nemecku a končí v Čiernom mori o takmer tri tisícky kilometrov ďalej...			
Krok po kroku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozdajte žiakom pracovný list aktivity. Spoločne prečítajte text o Dunaji. 2. Z textu doplňte chýbajúce údaje o Dunaji. 3. Opýtajte sa žiakov, ktorým slovám z textu nerozumejú, spoločne sa pokúste ich vysvetliť. 4. Úloha pre žiakov pri práci so slepou mapou: správne určite štáty, ktoré sa spomínajú v texte. Zelenou pastelkou zakreslite, kde Dunaj pramení a kde sa vlieva do Čierneho mora. 5. Modrou pastelkou zakreslite cestu Dunaja naprieč Európou (spoj zelené body na mape) – cez ktoré štáty tečie Dunaj. Zakrúžkujte čísla štátov a pokúste sa ich správne vpísať do mapy. 6. Koľko ich je? Poznáte aj ostatné štáty Európy? Pokúste sa zapísať ich čísla do mapy. 		
Kapitola v Hodnotnej zbierke	4 Podoby Dunaja		

Prílohy:

Pracovný list aktivity

Správne riešenie

Úloha 1:

Dunaj prameni v **Čiernom lese** v Nemecku.

Dunaj má dĺžku **2857** km.

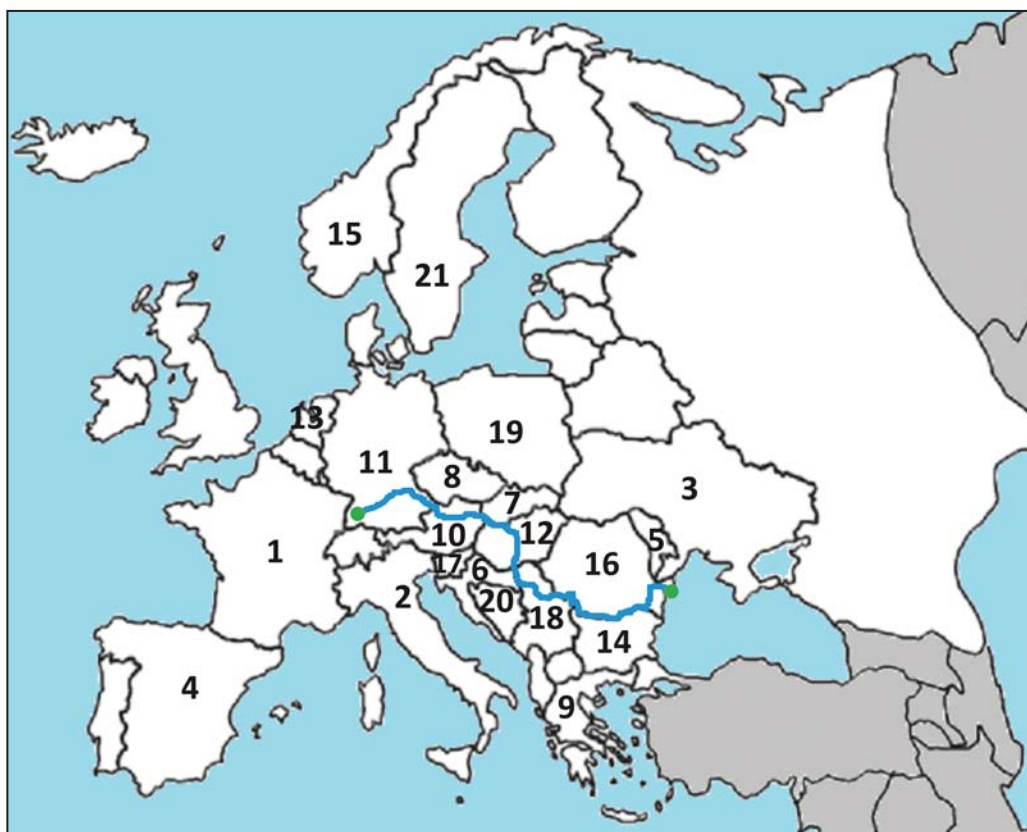
Dunaj preteká **10** štátmi. (Koľkými?)

Dunaj sa pod Bratislavou rozlieva do ramenných sústav: **Malého Dunaja** a **Mošonského Dunaja**.

Do Dunaja sa na Slovensku vlievajú tieto významné rieky: **Váh, Hron a Ipeľ**. (Ktoré rieky?)

Dunaj sa vlieva do **Čierneho mora**.

Úloha 2:

Štáty, ktorými preteká (resp. preteká po hranici) Dunaj v poradí od prameňa po ústie, spolu ich je 10: Nemecko, Rakúsko, Slovensko, Maďarsko, Chorvátsko, Srbsko, Bulharsko, Rumunsko, Moldavsko, Ukrajina.

Názov aktivity		DUNAJ KVÍZ	
Cesta na kurikulum			
PREDMET	ROČNÍK	TEMATICKÝ CELOK	
Vlastiveda	I. stupeň ZŠ	<ul style="list-style-type: none"> • V súlade s prírodou • Krajina, v ktorej žijeme 	
Minutáž			
30 minút			
Potrebujem			
Pre každú dvojicu vytlačené kvízové otázky, 2x nožnice alebo pastelky Poznámka: Pri častom používaní možno pracovný list zalaminovať a nastrohať, čím bude možné kvíz opätovne používať.			
Provokačná myšlienka			
Počúvať a učiť sa nie vždy žiaka teší, no hľadať správne dvojice výrokov, pričom sa človek dozvie o mnohých „dunajských“ klebetách, udalostiach, ktoré sa zaručene stali, je veselé i poučné.			
Krok po kroku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozdajte žiakom pracovný list aktivity a spoločne si prečítajte text o Dunaji (väčšina je totožná z textom ako pri aktivite „Dunaj naprieč Európou“). 2. Pracujte vo dvojiciach - žiaci zistia, že dvojice výrokov tak, ako sú v tabuľke k sebe priradené, nepasujú. 3. Následne správne zoradia začiatok a koniec vety, čo je možné viacerými spôsobmi: <ul style="list-style-type: none"> - Dunaj kvíz môžu žiaci rozstrihať a následne priradiť správne odpovede, - správne dvojice farebne vymaľujú, - prípadne spoja čiarami, - k jednotlivým písmenám začiatku vety priradia správne číslo konca. 		
Kapitola v Hodnotnej zbierke	4 Podoby Dunaja		

Prílohy:

Pracovný list aktivity

Správne riešenie

1. C; 2. D; 3. I; 4. H; 5. J; 6. A; 7. B; 8. E; 9. F; 10. G

Názov aktivity	ČO SA ZMENILO ZA 150 ROKOV	
Cesta na kurikulum		
PREDMET	ROČNÍK	TEMATICKÝ CELOK
Vlastiveda	I. stupeň ZŠ	<ul style="list-style-type: none"> • V súlade s prírodou • Krajina, v ktorej žijeme • Mestá a dediny
Minutáž		
30 minút až 1 vyučovací hodina		
Potrebujem		
Pripojenie na internet, vytlačená mapa, zelená a červená pastelka		
Provokačná myšlienka		
<p>150 rokov sú v priemere dva ľudské životy. Je to dosť času na zmeny nielen v živote ľudí, ale aj na zmeny v krajine, v ktorej žijú.</p> <p>Krajina v okolí Dunaja vyzerala kedysi úplne inak, ako ju vidíme a poznáme dnes. A nemuselo to byť tak dávno, čo lužný les plný života sa zmenil na obrovské pole s kukuricou alebo kľukatiacu rieku nahradil priamočiary umelý kanál a miesto za dedinou, kde bol kedysi orech s lavičkou a križom, je dnes zanedbané bývalé družstvo.</p> <p>Čo všetko sa udialo v krajine v okolí Dunaja? Prezradia nám to dva náprotivky – staré a súčasné mapy.</p> <p>Virtuálne bádanie po rozdieloch v krajine cez porovnávanie 150 rokov starých máp s terajším stavom – leteckými fotografiami. Virtuálne bádanie môže byť doplnené skutočným – v teréne za dedinou, mestom...</p>		
Krok po kroku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Práca s webovou stránkou – http://archivportal.arcanum.hu/maps/html/katfelm2b_google.html 2. Stručné vysvetlenie – čo je letecká fotografia. Na obrazovke vidíte dve okná – vľavo je historická mapa stará vyše 150 rokov a vpravo letecká fotografia zo súčasnosti. Obe okná ukazujú jedno a to isté územie v približne rovnakej mierke. V ľavej časti každého okna pomocou + alebo – môžete výrez mapy/leteckú snímku buď priblížiť alebo oddialiť. To môžete taktiež pomocou kolieska na myši. V pravom hornom rohu pravého okna (leteckej fotografie) vyberiete kliknutím na + možnosť „Google Hybrid“ – ukazuje názvy miest, obcí... <div style="display: flex; align-items: center; margin-top: 10px;"> <div style="margin-left: 20px;"> <p>Ideálne zobrazenie „mierky“ na obrazovke počítača.</p> <p>Ľavým tlačidlom na myši sa dá presúvať po území.</p> </div> </div>	

	<p>Červený okrúhly kurzor, zobrazený na oboch oknách, uľahčuje orientáciu – vidno, kde sa konkrétne nachádzate.</p> <ol style="list-style-type: none"> 3. Nájdate územie, ktoré poznáte najlepšie – okolie vášho mesta či dediny. Ak je to náročné – názov hľadanej dediny vpišete do textového poľa vľavo hore, hľadaná dedina sa potom ukáže priamo v červenom kurzore. 4. Virtuálne preskúmajte územie okolia svojej dediny. Hľadajte rozdiely, porovnávajte s územím „kedysi“ vľavo s územím „teraz“ vpravo. Hľadajte, čo chýba (kľukaté rieky, lesy...), čo naopak pribudlo (viac domov, budov v dedine, cesty, železnica...). 5. Práca s vytlačenou mapou. Pred vyučovacou hodinou vytlačte mapy územia, ktoré budete v predchádzajúcich krokoch virtuálne skúmať. Vyberte územie okolia vašej obce – to poznáte najlepšie. Výber a tlač mapy – tlačidlom PrintScreen na klávesnici odfoťte obrazovku vybraného územia, tento obrázok vložte do wordu (Ctrl+V), následne orežete a vytlačíte. <ul style="list-style-type: none"> • Každý žiak prípadne dvojica žiakov dostane mapu. • Úlohou žiaka/dvojice je nájsť čo najviac rozdielov v oboch oknách – 150 ročnej mapy a súčasnej „mapy“ (letecká fotografia). • Červenou pastelkou zaznačia do 150-ročnej mapy, čo pribudlo (budovy, domy, cesty...) a zelenou do leteckej fotografie, čo naopak chýba (kľukatá rieka, les...) • Slovné zhodnotíte, aké zmeny urobil človek. <p>Aktivita v teréne ako bonus – počas vyučovacej hodiny vďaka aktivite popísanej vyššie – nájdite so žiakmi konkrétne miesto v blízkosti obce, školy, svojho domu a pod., kde bola evidentne pozmenená krajina. Miesto so žiakmi zdokumentujte fotografiami, nalepte do „150- ročnej mapy“, popíšte stav „vtedy“ a „teraz“. Deti taktiež môžu dostať za úlohu zistiť od starých rodičov, prípadne prastarých rodičov, ako konkrétne miesto vyzeralo za ich čias, ako si ho pamätajú oni.</p>
Kapitola v Hodnotnej zbierke	4 Podoby Dunaja

Prílohy:

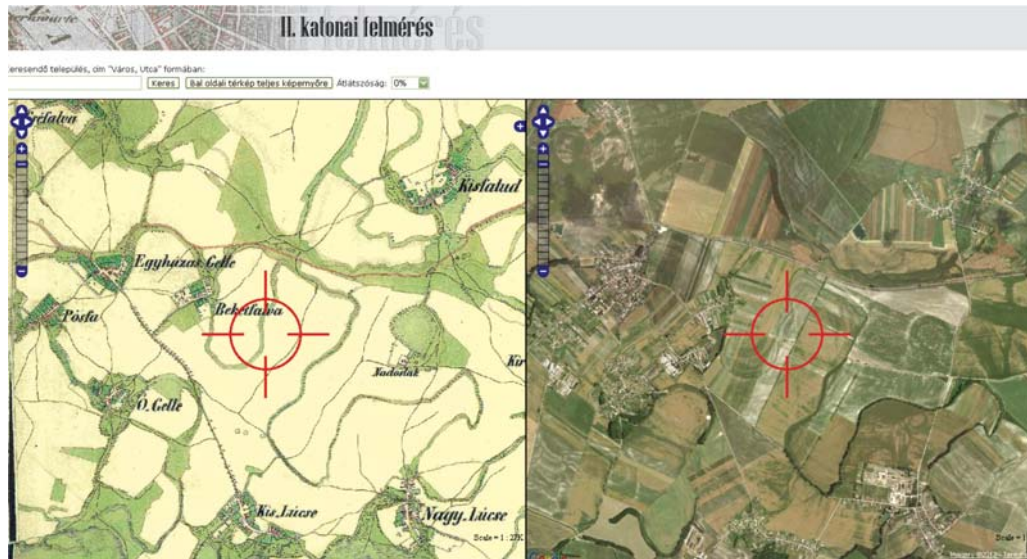
Príloha1 – Doplňujúce texty

Doplňujúce texty

Letecká fotografia je fotografia zhotovená vo vzduchu nad zemským povrchom z lietadla alebo podobného dopravného prostriedku. Je najvernejším zobrazením povrchu zeme v okamihu fotografovania. Jednoducho ukazuje to, čo sa v súčasnosti na konkrétnom území nachádza – mestá, obce, rieky, cesty, polia...

Historické mapy, ktoré vidíte v ľavom okne, sú staré približne 150 rokov. Sú výsledkom tzv. druhého vojenského mapovania, ktoré prebehlo na území ešte vtedajšieho Rakúsko-Uhorska v rokoch 1806 – 1869. Popud k tomuto mapovaniu dal cisár František II. V mapách boli zaznamenané cesty, budovy, mosty, z prírodných prvkov to boli polia, lúky, pastviny, lesy, rybníky a toky. Po stranách každej mapy bola k dispozícii tabuľka s počtom domov, stajní a počtom možného ubytovania pre mužov a kone pre každú obec.

Náhľad webstránky, s ktorou budete pracovať

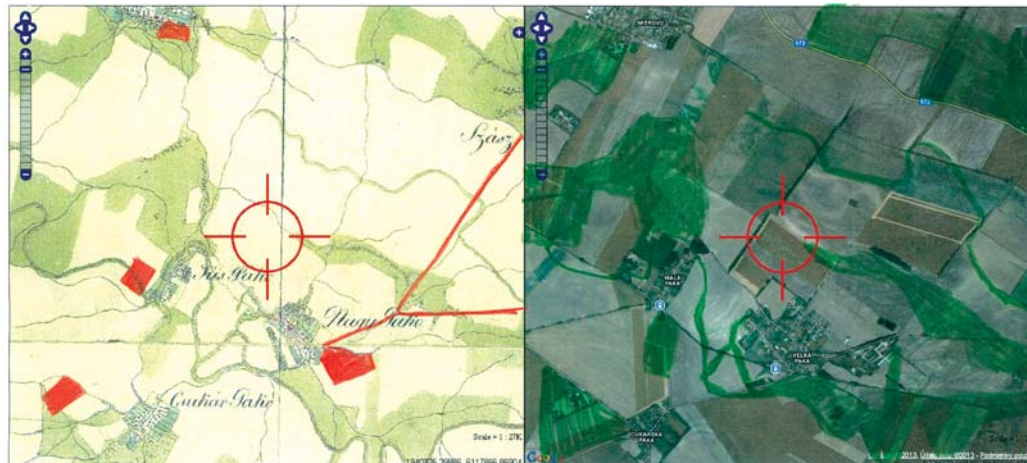
Kedysi – historická, vyše 150 rokov stará mapa Teraz – letecká fotografia

Správne riešenie

Pred vypracovaním

Správne riešenie

„pribudlo“

„ubudlo“

Názov aktivity	VYFARBI SA, MAPA!	
Cesta na kurikulum		
PREDMET	ROČNÍK	TEMATICKÝ CELOK
Vlastiveda	I. stupeň ZŠ	<ul style="list-style-type: none"> • V súlade s prírodou • Krajina, v ktorej žijeme • Mestá a dediny
Minutáž		
30 minút až 1 vyučovacia hodina		
Potrebujem		
Vytlačená mapa, červená, zelená, modrá a hnedá pastelka		
Provokačná myšlienka		
<p>V prírode sa len ťažko nájdú rovné, súmerné čiary či tvary. Potok sa prirodzene kľukatí, konár má svoj krivý tvar, len ťažko nájsť dva úplne rovnaké kvety. V prírode neexistuje „pásová výroba“. Človek však žije v jej prostredí a pretvára si ju na svoje potreby. V krajine – prostredí pretvorenom človekom vidno zástavbu domov, rovnú cestu, diaľnice, umelý vodný tok priamy ako cesta. Prírodné krivky sú dielom prírody. Naopak to, čo človek vytvoril svojou rukou, je prevažne priamych čiar.</p>		
Krok po kroku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozdajte žiakom pracovný list aktivity (formát A4 alebo A3, čiernobiely), prípadne vytlačte takú mapu (výrez leteckej fotografie), kde sa nachádza vaša dedina, kde to žiaci poznajú najlepšie. Postup: na webstránke https://maps.google.sk/ nájsť žiadané územie v dostatočnej mierke (vzor - pracovný list k aktivite), tlačidlom PrintScreen na klávesnici odfotíte obrazovku vybraného územia, tento obrázok vložíte do wordu (Ctrl+V), následne orežete a vytlačíte. 2. Úlohou žiaka je správne vyčítať, vyfarbiť „mapu“ územia z leteckej fotografie. Čo si myslíte, že je rieka, potok, vodná plocha, vyfarbíte modrou; čo je cesta vyfarbíte hnedou, čo je dedina, vyfarbíte červenou; les, alej stromov zelenou. Pre šikvonejších – modrou čiarkovanou čiarou vyznačte umelý vodný tok, kanál, ktorý je naozaj viditeľne pretvorený človekom. Aktivita má priviesť žiaka nielen k čítaniu mapy – leteckej fotografie, ale aj k čítaniu krajiny, kde zasiahol človek a kde ešte nie. Prírodné kľukaté krivky sú dielom prírody (napr. meandre tokov) a naopak priame línie sú dielom človeka (cesty, umelý vodný tok, kanál). 3. Pod mapu napíšete „legendu“ – popis čo – ktorá farba znamená. 4. Čo prevažuje – prírodné krivky vytvorené prírodou alebo priame línie vytvorené rukou človeka? 	
Kapitola v Hodnotnej zbierke	4 Podoby Dunaja	

Prílohy:

Pracovný list aktivity

Správne riešenie

Mapa pred vypracovaním

Příklad riešenia

- dedina
- rieka, potok
- cesta
- les, skupina stromov
- umelý vodný tok (kanál)

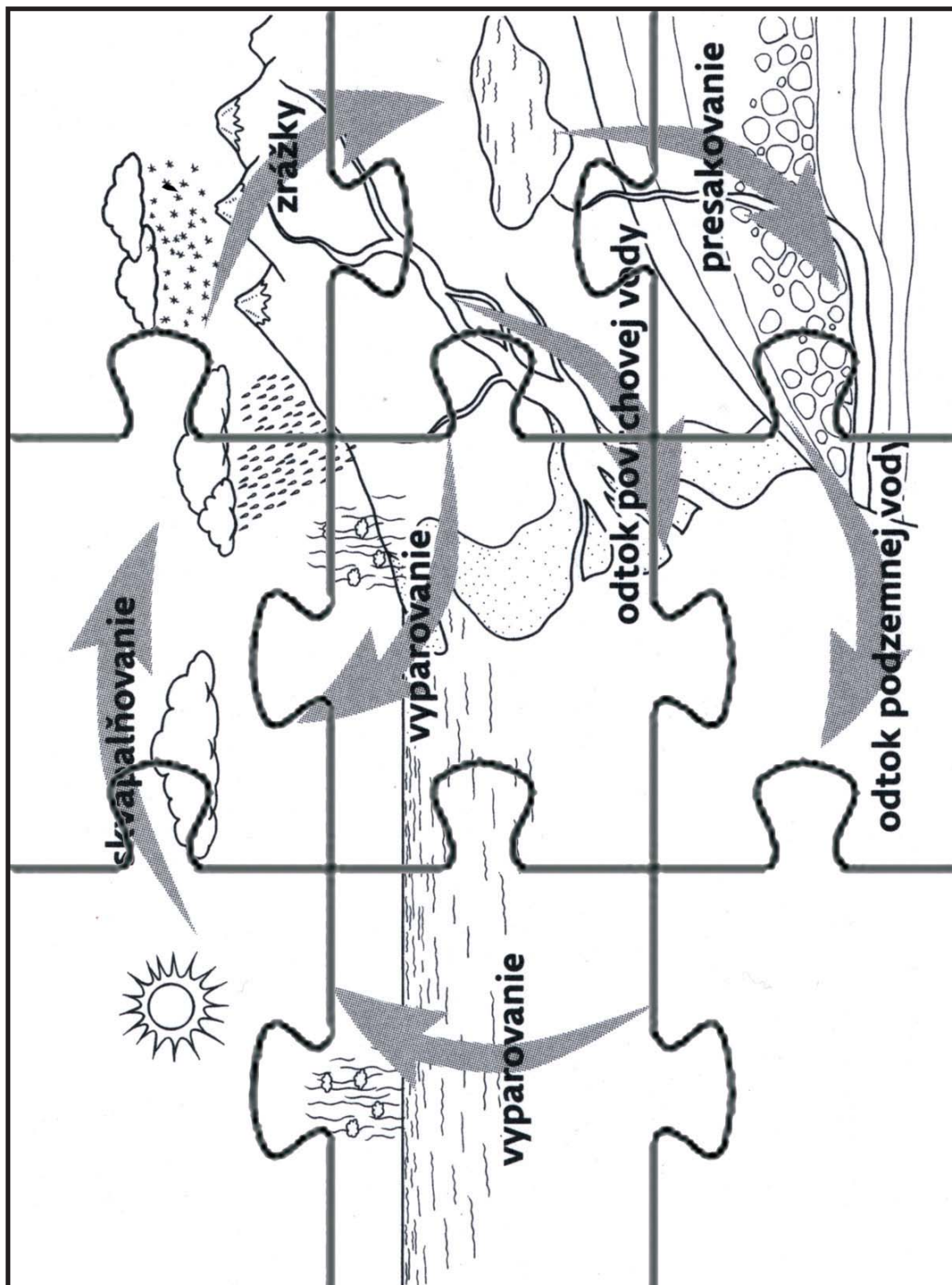
Názov aktivity	KOLOBEH VODY V PRÍRODE	
Cesta na kurikulum		
PREDMET	ROČNÍK	TEMATICKÝ CELOK
Vlastiveda	I. stupeň ZŠ	<ul style="list-style-type: none"> Okolie školy a bydliska (orientácia v okolí). Povrch, lesy, lúky, polia, záhrady a parky okolia. Čo rastie v našom okolí, rieka, potok. Ako sa mení okolie školy počas roka. Príroda Objavujeme Slovensko
Prírodoveda	I. stupeň ZŠ (3. – 4. ročník)	<ul style="list-style-type: none"> Voda
	I. stupeň ZŠ (2. ročník, príp. 3. ročník)	<ul style="list-style-type: none"> Hmota Plynné, kvapalné a pevné látky
Minutáž		
15 minút (ľahší variant), 45 minút (ťažší variant)		
Potrebujem		
Nožnice		
Provokačná myšlienka		
Kolobeh vody v puzzle forme môže byť zábavný a poučný zároveň.		
Krok po kroku	<ol style="list-style-type: none"> Rozdelte žiakov do niekoľkých skupín a do každej pracovnej skupiny rozdajte pracovný list aktivity. Žiakov môžete nechať pracovať aj samostatne s tým, že každý dostane pracovný list aktivity s prílohami. Spolu si prečítajte text pracovného listu o kolobehu vody v prírode. Podľa časovej disponibilít si vyberte ľahší alebo ťažší variant puzzle. Nechajte žiakov vystrihnúť jednotlivé časti puzzle z príloh a následne ich poskladať. V prípade problémov so skladaním asistujte žiakom a podporte ich vo vytrvalosti (najmä v prípade ťažšieho variantu). Opýtajte sa žiakov, ktorým slovám z textu o kolobehu vody nerozumejú a spoločne sa pokúste ich vysvetliť. 	
Kapitola v Hodnotnej zbierke	4 Podoby Dunaja 4.2 Kolobeh vody	

Prílohy:

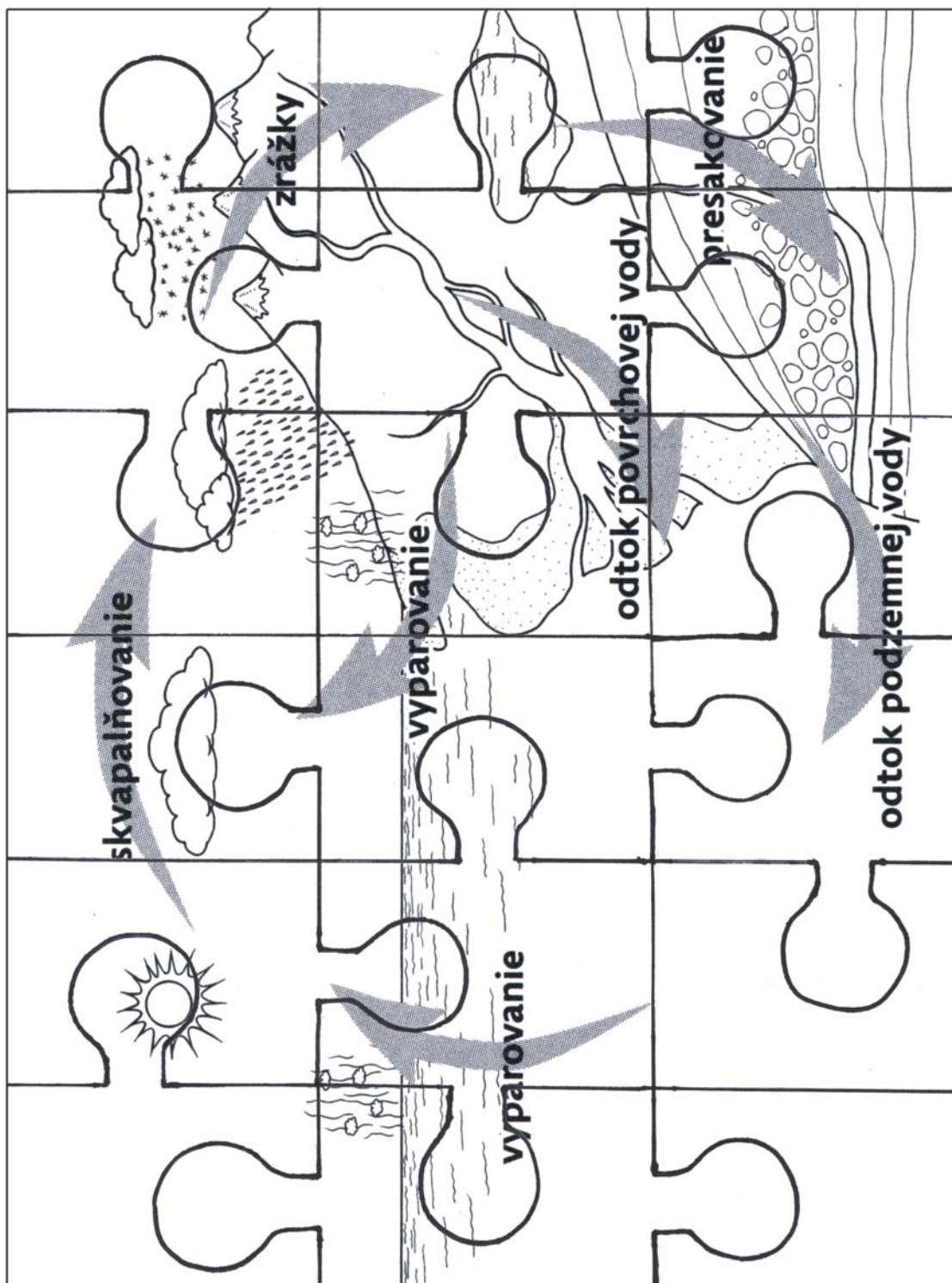
Pracovný list aktivity (pozn.: pracovný list vytlačiť na hrubší papier)

Správne riešenie (puzzle 3x3):

Správne riešenie (puzzle 6x3):

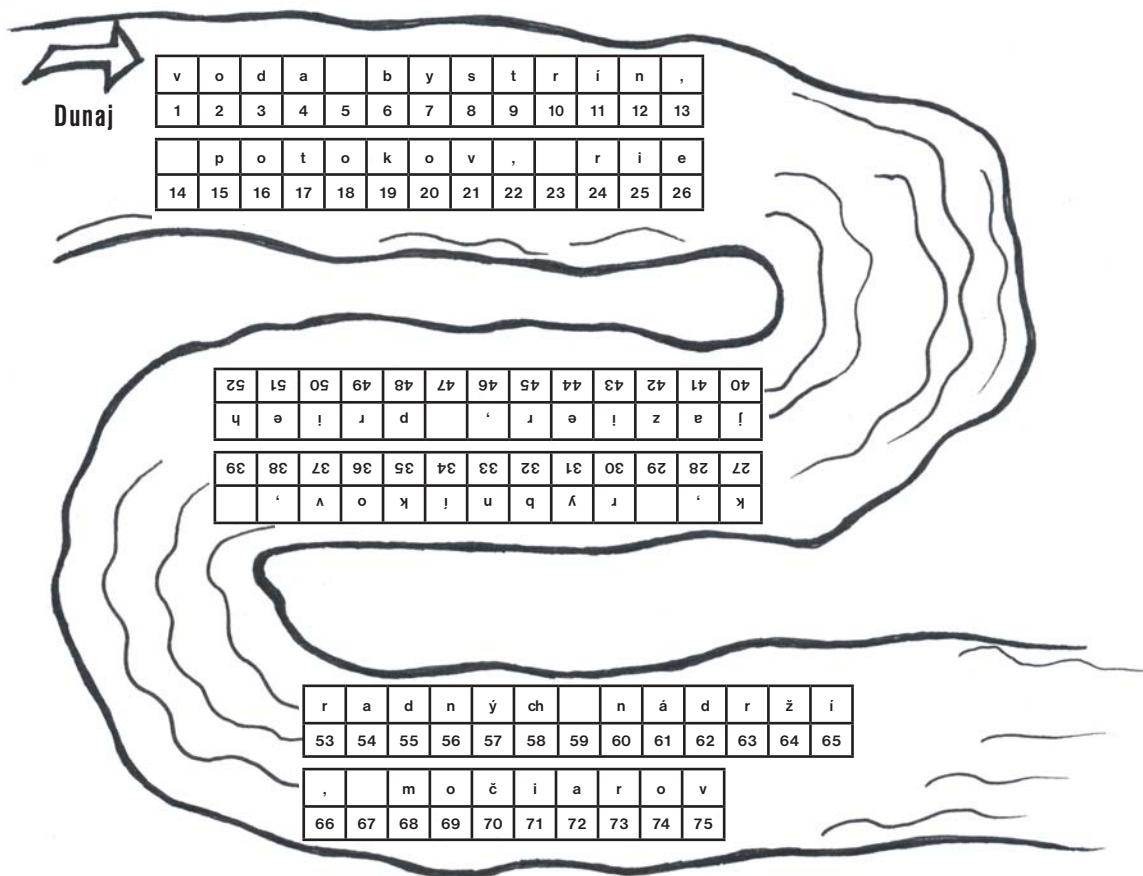
Názov aktivity	DUNAJSKÉ KLUKATENIE PÍSMEN A ČÍSIEL	
Cesta na kurikulum		
PREDMET	ROČNÍK	TEMATICKÝ CELOK
Vlastiveda	I. stupeň ZŠ	<ul style="list-style-type: none"> • Okolie školy • Okolie školy a bydliska (orientácia v okolí). Povrch, lesy, lúky, polia, záhrady a parky okolia. Čo rastie v našom okolí, rieka, potok. Ako sa mení okolie školy počas roka. • Príroda • Objavujeme Slovensko
Prírodoveda	I. stupeň ZŠ (3. - 4. ročník)	• Voda
Matematika	I. stupeň ZŠ	• Vytváranie prirodzených čísel v obore do 100
Minutáž		
1 vyučovacia hodina		
Potrebujem		
Pero, kalkulačka (nie je nutnosťou)		
Provokačná myšlienka		
Keď sa tok Dunaja odchyľí od priameho toku v podobe oblúka, vytvára zaujímavé a hodnotné pohľady. Prirodzenosť v prírode je často spojená s rôznymi záhadami. S jej rozlúštením a dešifrovaním nám môže ukázať svoju krásu.		
Krok po kroku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Diskutujte o vode a o jej výskyte na Zemi. Potom sa orientujte na Dunaj a jeho prirodzené podoby. 2. Každému zo žiakov rozdajte pracovný list aktivity. 3. Prečítajte žiakom úlohy a diskutujte o správnych odpovediach. 4. Nechajte žiakov vyplniť – rozšifrovať – písmená a čísla na obrázku v prílohe. 5. Nechajte žiakov úlohy z pracovného listu samostatne vypracovať podľa šifrovaných čísel a písmen. 6. Prejdite si výsledky a správne odpovede. 7. Opýtajte sa žiakov, ktorým slovám z textu nerozumejú a spoločne sa pokúste ich vysvetliť. 	
Kapitola v Hodnotnej zbierke	4 Podoby Dunaja 4.3 Prirodzená podoba povrchovej vody Dunaja	

Prílohy:

Pracovný list aktivity

Správne riešenie

Úloha 1:

15	16	21	10	58	69	75	61	5	21	69	3	41
p	o	v	r	ch	o	v	á		v	o	d	a

Úloha 2:

Rovnica	61+7	19+7	2+2	83-23	48+14	69-18	100-27
	=	=	=	=	=	=	=
Výsledok	68	26	4	60	62	51	73
Správna odpoveď	m	e	a	n	d	e	r

Názov aktivity	RAMENÁ DANUBIA	
Cesta na kurikulum		
PREDMET	ROČNÍK	TEMATICKÝ CELOK
Vlastiveda	I. stupeň ZŠ	<ul style="list-style-type: none"> • Okolie školy a bydliska (orientácia v okolí). Povrch, lesy, lúky, polia, záhrady a parky okolia. Čo rastie v našom okolí, rieka, potok. Ako sa mení okolie školy počas roka. • Príroda • Orientácia v mape a pláne mesta • Plán • Mapa • Objavujeme Slovensko
Prírodoveda	I. stupeň ZŠ (3. – 4. ročník)	• Voda
Minutáž		
20 minút		
Potrebujem		
Pero		
Provokačná myšlienka		
Spája a rozdeľuje zároveň. Máme pred ňou rešpekt a je naším klenotom. Je domovom pre mnohé tvory, no zároveň im ho vie aj zobrať.		
Krok po kroku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Žiakov rozdeľte do skupín. 2. Každéj skupine rozdajte pracovný list aktivity. 3. Prečítajte žiakom úlohu a diskutujte o správnych odpovediach. 4. Nechajte žiakov vyplniť pracovný list – mapu Dunaja. 5. Prejdite si výsledky a správne odpovede, ktoré mali byť do mapy doplnené. 6. Po vyriešení úlohy si prečítajte text druhej úlohy. 7. Nechajte žiakov pracovať v skupinách. 8. Stopnite žiakom čas – maximálne 10 minút na zakrúžkovanie správnych odpovedí. 9. Prejdite si výsledky a správne odpovede. 10. Najlepšiu a najrýchlejšiu skupinu odmeňte. 11. Diskutujte o veľkosti a vodnej hodnote Dunaja, čím ľudia spája, ale aj rozdeľuje. 12. Opýtajte sa žiakov, ktorým slovám z textu nerozumejú a spoločne sa pokúste ich vysvetliť. 	
Kapitola v Hodnotnej zbierke	4 Podoby Dunaja 4.3 Prirodzená podoba povrchovej vody Dunaja	

Prílohy:

Pracovný list aktivity

Správne riešenie

Úloha 1:

Dunaj sa pod Bratislavou rozlieva do ramenných sústav, po oboch stranách toku ohraničených ramedami: **Malým Dunajom** na severe a **Mošonským Dunajom** na juhu. **Starým korytom** rieky vedie štátna hranica medzi Slovenskom a Maďarskom.

Úloha 2:

- Tvoria ich stovky ramien.	A	B	C
- Od hlavného toku sa odpája pod Bratislavou za stavidlami pri Slovnafte.	A	B	C
- Sú poslednou zachovanou, tzv. vnútrozemskou delťou na Dunaji.	A	B	C
- Pod Bratislavou pri vodnom diele Čunovo prekračuje štátnu hranicu do Maďarska.	A	B	C
- V Kolárove sa vlieva do Váhu.	A	B	C
- Vytvára najrozsiahlejší riečny ostrov v Európe – Žitný ostrov.	A	B	C
- Vytvára riečny ostrov – Szigetkoz (obdoba Žitného ostrova).	A	B	C
- Zachovali sa na ňom vodné mlyny v Jelke, Tomášikove, Jahodnej, Dunajskom Klátove a v Kolárove.	A	B	C
- Je pravostranným ramenom Dunaja.	A	B	C
- Je ľavostranným ramenom.	A	B	C
- Meandruje lužnými lesmi Podunajskej nížiny.	A	B	C
- Vlievajú sa doň prítoky: Blatina, Čierna voda, Klátovské rameno.	A	B	C
- Ich hustá spleť s okolitou faunou a flórou si svojím čarom postupne podmania každého návštevníka.	A	B	C

Názov aktivity	OCHRANA PRÍRODY	
Cesta na kurikulum		
PREDMET	ROČNÍK	TEMATICKÝ CELOK
Vlastiveda	I. stupeň ZŠ	<ul style="list-style-type: none"> • Okolie školy • Okolie školy a bydliska (orientácia v okolí). Povrch, lesy, lúky, polia, záhrady a parky okolia. Čo rastie v našom okolí, rieka, potok. Ako sa mení okolie školy počas roka • Príroda • Objavujeme Slovensko
Prírodoveda	I. stupeň ZŠ (3. – 4. ročník)	• Voda
Minutáž		
1 vyučovacia hodina		
Potrebujem		
Rôzne obrázkové atlasy na určovanie rastlinných a živočíšnych druhov, tajnička, farebné pastelky. Ďalšie typy: <i>Európsky významné rastliny na Slovensku NATURA 2000 – pexeso, SAŽP, 2009; Európsky významné živočíchy na Slovensku NATURA 2000 – pexeso, SAŽP, 2009, Rastliny NATURA 2000 – kvarteto, SAŽP, 2008; Bezstavovce NATURA 2000 – kvarteto, SAŽP, 2008; Stavovce NATURA 2000 – kvarteto, SAŽP, 2008</i>		
Provokačná myšlienka		
Prírodu si možno podriadit len tak, že sa budeme správať podľa nej. (F. Bacon)		
Krok po kroku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Žiakov rozdeľte podľa možností do menších skupín, ich úlohou bude spoločne v skupine napísať / nakresliť, čo si myslia, ako príroda vyzerala na území, kde sa nachádza, napr. ich škola pred 500 rokmi, čo vtedy tam bolo a teraz už nie je alebo opačne (rastliny, živočíchy atď.). 2. Následne so žiakmi formou rozhovoru diskutujte o tom, ako človek zmenil a neustále mení okolité prostredie a ako tým ničí okolitú prírodu – rastlinstvo, živočíšstvo (výstavba budov, ciest, priehrad, umelých vodných nadrží, ...). Najzaujímavejšie postrehy zapíšte na tabuľu. 3. V tomto kroku vyriešite pripravenú tajničku (Príloha 1), ktorú ste predtým prekreslili na tabuľu, o jednotlivých odpovediach diskutujte. Pri otázkach, kde sa vyskytuje rastlinný alebo živočíšny druh, ukážte daný druh žiakom v pripravenom obrazovom atlase na určovanie rastlinných a živočíchov druhov: <i>vážka, boleň dravý, salamandra škvrnitá, sumec veľký, rak riečny, bobor vodný</i>. Po vyriešení tajničky formou rozhovoru diskutujte so žiakmi, ako oni môžu sami prispieť k ochrane prírody, ako sa dá príroda chrániť. 4. V závere hodiny rozdajte žiakom pracovný list aktivity s druhou úlohou. Zadať im, aby označili rovnakou farbou správne dvojice. 5. Ako doplnkové aktivity si môžu žiaci zahrať obrázkové pexeso alebo kvarteto, ktoré je tvorené významnými rastlinnými a živočíšnymi druhmi sústavy NATURA 2000. 	
Kapitola v Hodnotnej zbierke	5 Ochrana Dunaja a jeho hodnôt 5.1 Ochrana prírody a krajiny na Slovensku	

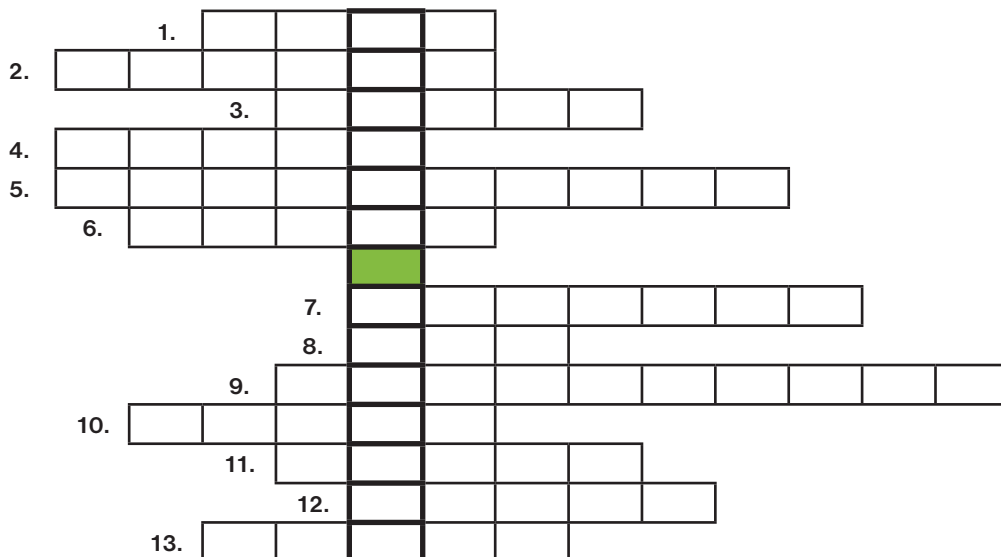
Prílohy:

Pracovný list aktivity

Príloha 1 – Tajnička

Tajnička

Príroda okolo nás je nádherná a hrá všetkými farbami, preto je na nás, aby sme si už konečne povedali: „“, aby tu bola aj pre ďalšie generácie! Znenie nájdeš v tajničke.

1. Najväčšia národná prírodná rezervácia (maloplošné chránené územie) na území Slovenska dolina.
2. Európska sústava chránených území 2000.
3. Krídlatý, často veľmi nápadne sfarbený hmyz s veľkými krídlami (hustou a výraznou žilnatinou) obľubuje teplejšie stanovišťa v okolí sladkých vôd, rybníkov, močarísk, rašeliniská.
4. Je jediný náš vyslovene dravý zástupca kaprovitých rýb, ktorého domovom je tiež Dunaj dravý.
5. Škrvňitý obojživelník s krátkymi končatinami, pomerne dlhým a silným chvostom a malou hlavou, zaraďujeme ho medzi mloky škrvňitá.
6. Patrí medzi najväčšie sladkovodné ryby, dorastá do dĺžky cez 2 metre a dosahuje hmotnosť cez 100 kg veľký.
7. Najmenší národný park na Slovensku.
8. Žije v tečúcich vodách a je výrazným indikátorom čistoty tečúcej vody, typické sú pre neho klepetá riečny.
9. Rozlohou najväčší národný park na Slovensku.
10. Súhrn všetkých rastlinných druhov na určitom území.
11. Najväčší európsky hlodavec (dĺžka 75 - 100 cm, chvost 30 - 40 cm, hmotnosť 15 - 30 kg) žije v stojatých a tečúcich vodách v nížinách a podhorských oblastiach vodný.
12. Najvodnatejšia rieka na Slovensku.
13. Súhrn všetkých živočíšnych druhov na určitom území.

Správne riešenie

Tajnička: 1. Tichá; 2. Natura; 3. Vážka; 4. Boleň; 5. Salamandra; 6. Sumec; 7. Pieniny; 8. Rak; 9. Nízke Tatry; 10. Flóra; 11. Bobor; 12. Dunaj; 13. Fauna

Riešenie tajničky: „*Chráňme prírodu*“

Úloha 2:

Prvá chránená záhrada:	<i>Banskoštiavnická botanická záhrada</i>
Prvý národný park:	<i>Tatranský národný park</i>
Najväčšia chránená krajinná oblasť:	<i>Chránená krajinná oblasť Štiavnické vrchy</i>
Najmenší národný park:	<i>Pieninský národný park</i>
Prvá chránená lokalita:	<i>Kvetnica vo Veľickej doline vo Vysokých Tatrách</i>

Názov aktivity	VEĽKOPLOŠNÉ CHRÁNENÉ ÚZEMIA NA SLOVENSKU	
Cesta na kurikulum		
PREDMET	ROČNÍK	TEMATICKÝ CELOK
Vlastiveda	I. stupeň ZŠ	<ul style="list-style-type: none"> • Okolie školy a bydliska (orientácia v okolí). Povrch, lesy, lúky, polia, záhrady a parky okolia. Čo rastie v našom okolí, rieka, potok. Ako sa mení okolie školy počas roka • Príroda • Objavujeme Slovensko
Prírodoveda	I. stupeň ZŠ (3. – 4. ročník)	<ul style="list-style-type: none"> • Voda
Minutáž		
1 vyučovacia hodina		
Potrebujem		
Mapa Slovenska, atlasy na určovanie rastlinných a živočíšnych druhov		
Provokačná myšlienka		
<p>Národné parky a chránené krajinné oblasti predstavujú v rámci Slovenska najcennejšie a z prírodovedeckého hľadiska aj najzachovalejšie územia Slovenska. Slovensko je bohaté na flóru a faunu. Mnohé živočíchy, rastliny, ale aj celé územia sú chránené. Najcennejšími prírodnými územiami sú národné parky. Na Slovensku sa nachádza 9 národných parkov (NP) a 14 chránených krajinných oblastí (CHKO).</p>		
Krok po kroku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Na začiatku sa žiakov spýtajte, či poznajú nejaké chránené územie a prečo niektoré územia musíme chrániť. Postupne smerujte žiakov k téme národných parkov (určite počuli o našom najznámejšom národnom parku TANAP). 2. Žiakov následne rozdeľte do menších skupín a rozdajte im pracovný list 1 k aktivite. Opýtajte sa ich, či poznajú rastlinu, ktorá je na obrázku (lekno biele, chránená vodná rastlina), následne spoločne nájdite jednotlivým leknám ich domov v jazere. 3. Po vypracovaní pracovného listu im zdôraznite význam národných parkov na Slovensku (napr. počet, najväčší, najmenší národný park). Následne využite pracovný list 2 k aktivite, ktorý obsahuje jednotlivé logá národných parkov a popíšte si, čo je v jednotlivých logách znázornené. Jednotlivé národné parky následne môžete aj lokalizovať na mape Slovenska. 4. V tomto kroku im povedzte o chránených krajinných oblastiach a začnite rozprávať o CHKO Dunajské luhy, aké tam žijú živočíchy a rastú rastliny, pritom môžete využiť rôzne atlasy na určovanie rastlinných a živočíšnych druhov. 5. V tomto bode využite pracovný list 3 k aktivite a formou rozhovoru diskutujte, ako sa v chránených územiach máme správať. Následne im prečítajte príbeh v Prílohe 1 a úlohou žiakov bude nájsť v príbehu chybné konštatovania. Do nasledujúcej hodiny im tento príbeh dajte dokončiť. 	
Kapitola v Hodnotnej zbierke	5 Ochrana Dunaja a jeho hodnôt 5.1 Ochrana prírody a krajiny na Slovensku	

Prílohy:

Pracovné listy aktivity

Príloha 1 – Príbeh

Príbeh

Úloha: V príbehu sa na výlete žiaci a vedúci Peter dopustili niekoľkých chýb. Tvojou úlohou bude tento príbeh ukončiť. Čo by ešte mohli žiaci vidieť v CHKO Dunajské luhy?

Na výlete v Chránenej krajinej oblasti Dunajské luhy

Žiaci 4. B triedy sa vybrali na jednodňový výlet do CHKO Dunajské luhy. Bol to poznávací výlet s pani učiteľkou a vedúcim Petrom. Na výlet sa vybrali hneď ráno. Peter im chcel ukázať krásy okolitej prírody. Hovorí im: „Dunajské luhy sú jedny z dvanástich CHKO na Slovensku a rozprestierajú sa na Podunajskej nížine. Pýšia sa tak ako ostatné svojou jedinečnou krásou nedotknutej prírody. Môžeme tu nájsť také chránené druhy rastlín, ako sú: podbeľ lekársky, lekno biele, pichliač obyčajný, skorocel väčší, leknica žltá a i. Kto natrhá najviac chránených rastlín, ten bude večer odmenený“, dodal Peter. Šli po chodníku, k hustému lesu, kde rástla vrbá, bresta a topoľ. Les sa pýšil všetkými farbami jesene, bola to prekrásna pasva pre oči. Peter zrazu povedal: „Tu je ale pekná čistinka, spravíme si oheň a trocha si oddýchneme“. A začal rozprávať: „Územie CHKO Dunajské luhy je významné najmä pre hniezdenie vodného vtáctva. Pravidelne sa tu vyskytujú vzácne druhy vtákov, ako napr.: orliak morský, lastovička domová, beluša malá, volavka purpurová. Slovensko-maďarský úsek Dunaja je medzinárodne významným vtáčim územím. V Dunaji a jeho ramenách sa vyskytuje najvyšší počet druhov rýb zo všetkých vodných tokov Slovenska. Zrazu ho prerušil krik: „Pán vedúci, videli sme v lese kamzika“. „Kamzika, ale kdeže by sa tu vzal, veď ten žije len v Tatrách a zaraďujeme ho medzi endemity“, odvetil Peter. Asi po hodinke oddychu sa vybrali ďalej, cestou si zbierali sladké lesné plody, ktoré pre ich oči vyzerali veľmi lákavo. Keď už boli v polovici cesty, zrazu čo nevidia...

Poznámka: Druhým variantom úlohy by bolo zostrojenie plagátu, prečo je dôležitá ochrana biodiverzity. Tento plagát by mal upútať čo najširšiu verejnosť.

Správne riešenie

Pracovný list 1

Národné parky: *Vysoké Tatry, Nízke Tatry, Poloniny, Pieniny, Slovenský kras, Slovenský raj, Malá Fatra, Veľká Fatra, Muránska planina*

Chránené krajinné oblasti: *Biele Karpaty, Poľana, Dunajské Luhy, Horná Orava, Štiavnické vrchy*

Pracovný list 2

Logá národných parkov: TATRANSKÝ NÁRODNÝ PARK, NÁRODNÝ PARK MALÁ FATRA, NÁRODNÝ PARK MURÁNSKA PLANINA, NÁRODNÝ PARK NÍZKE TATRY, PIENINSKÝ NÁRODNÝ PARK, NÁRODNÝ PARK POLONINY, NÁRODNÝ PARK SLOVENSKÝ KRAS, NÁRODNÝ PARK VEĽKÁ FATRA, NÁRODNÝ PARK SLOVENSKÝ RAJ

Príbeh

Na výlete v Chránenej krajinej oblasti Dunajské luhy

Žiaci 4. B triedy sa vybrali na jednodňový výlet do CHKO Dunajské Luhy. Bol to poznávací výlet s pani učiteľkou a vedúcim Petrom. Na výlet sa vybrali hneď ráno. Peter im chcel ukázať krásy okolitej prírody. Hovorí im: „Dunajské luhy sú jedny z **dvanástich** CHKO na Slovensku a rozprestierajú sa na Podunajskej nížine. Pýšia sa tak ako ostatné svojou jedinečnou krásou nedotknutej prírody. Môžeme tu nájsť také chránené druhy rastlín, ako sú: **podbeľ lekársky**, lekno biele, **pichliač obyčajný, skorocel väčší**, leknica žltá a i. Kto **natrhá najviac chránených rastlín**, ten bude večer odmenený“, dodal Peter. Šli po chodníku, k hustému lesu, kde rástla vrbá, bresta a topoľ. Les sa pýšil všetkými farbami jesene, bola to prekrásna pasva pre oči. Peter zrazu povedal: „Tu je ale pekná čistinka, **spravíme si oheň** a trocha si oddýchneme“. A začal rozprávať: „Územie CHKO Dunajské Luhy je významné najmä pre hniezdenie vodného vtáctva. Pravidelne sa tu vyskytujú vzácne druhy vtákov, ako napr.: orliak morský, **lastovička domová**, beluša malá, volavka purpurová. Slovensko-maďarský úsek Dunaja je medzinárodne významným vtáčim územím. V Dunaji a jeho ramenách sa vyskytuje najvyšší počet druhov rýb zo všetkých vodných tokov Slovenska. Zrazu ho prerušil krik: „Pán vedúci, videli sme v **lese kamzika**“. „Kamzika, ale kdeže by sa tu vzal, veď ten žije len v Tatrách a zaraďujeme ho medzi endemity“, odvetil Peter. Asi po hodinke oddychu sa vybrali ďalej, cestou si **zberali sladké lesné plody**, ktoré pre ich oči vyzerali veľmi lákavo. Keď už boli v polovici cesty, zrazu čo nevidia...

Názov aktivity	VODNÉ OTÁZNIKY	
Cesta na kurikulum		
PREDMET	ROČNÍK	TEMATICKÝ CELOK
Prírodoveda	I. stupeň ZŠ (3. – 4. ročník)	<ul style="list-style-type: none"> • Voda • Hmota • Plynné, kvapalné a pevné látky • Ľudské telo • Vlastnosti látok • Teplota
Minutáž		
15 až 20 minút		
Potrebujem		
Pero alebo ceruzka, prístup na internet		
Provokačná myšlienka		
Voda je chemickou zlúčeninou vodíka a kyslíka. Je najrozšírenejšou látkou na Zemi. To nič nemení na fakte, že človek bez nej dokáže prežiť len niekoľko dní.		
Krok po kroku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozdajte žiakom pracovný list aktivity. 2. Spoločne sa pokúste rozlíšiť pravdu a lož a následne výroky ústne opraviť tak, aby boli pravdivé. V prípade, že žiaci nebudú vedieť správne určiť pravdivosť výroku, môžu si pomôcť vyhľadávaním na internete. 	
Kapitola v Hodnotnej zbierke	3 Prírodné hodnoty Dunaja 4 Podoby Dunaja	

Prílohy:

Pracovný list aktivity

Správne riešenie

1. P	2. P	3. L, P: Tichý oceán je najväčším oceánom na Zemi.	4. P
5. L, P: Čistá voda je bez chuti a bez zápachu.	6. P	7. L, P: Voda pokrýva viac ako 50 % povrchu Zeme.	8. P
9. L, P: Keď voda chladne, zväčšuje svoj objem.	10. L, P: Voda mrzne pri teplote 0 °C.	11. P	12. L, P: Voda má chemický vzorec H ₂ O.
13. L, P: Stred Zeme sa nazýva jadro.	14. P	15. P	16. L, P: Ľad vo vode pláva.

Názov aktivity	PREHÁDZANÉ PÍSMENKÁ	
Cesta na kurikulum		
PREDMET	ROČNÍK	TEMATICKÝ CELOK
Prírodoveda	I. stupeň ZŠ (3. – 4. ročník)	<ul style="list-style-type: none"> • Voda • Hmota • Plynné, kvapalné a pevné látky
Minutáž		
15 až 20 minút		
Potrebujem		
Pero alebo ceruzka		
Provokačná myšlienka		
Voda je základnou podmienkou pre existenciu života na Zemi. V prírode sa vyskytuje v troch skupenstvách. Je najrozšírenejšou látkou na Zemi.		
Krok po kroku	<ol style="list-style-type: none"> 1. Rozdajte žiakom pracovný list aktivity. 2. Správne usporiadajte prehádzané písmenká tak, aby z nich vznikli slová, ktoré sa spájajú s vodou. 	
Kapitola v Hodnotnej zbierke	<ol style="list-style-type: none"> 3 Prírodné hodnoty Dunaja 4 Podoby Dunaja 	

Prílohy:

Pracovný list aktivity

Správne riešenie

1. DÁŽĎ; 2. OCEÁN; 3. MRÁZ; 4. VLNA; 5. ĽADOVEC; 6. RIEKA; 7. NÁPOJ; 8. MORE; 9. FĽAŠA; 10. PLÁVANIE; 11. KVAPKA; 12. ĽAD; 13. PRÍLIV; 14. KVAPALINA; 15. PRÚD; 16. MOKRÝ; 17. BAZÉN; 18. KRYHA; 19. VYSUŠIŤ; 20. MLÁKA

Názov aktivity	BIO HRY	
Cesta na kurikulum		
PREDMET	ROČNÍK	TEMATICKÝ CELOK
Vlastiveda	I. stupeň ZŠ (3. ročník)	<ul style="list-style-type: none"> • Príroda • Objavujeme Slovensko
Prírodoveda	I. stupeň ZŠ (3. – 4. ročník)	<ul style="list-style-type: none"> • Živočíchy • Voda
Minutáž		
celodenná aktivita		
Potrebujem		
<p>Bio vojna: farebné samolepiace papieriky – zelený, modrý, červený, čierny (môžu byť aj iné kombinácie farieb)</p> <p>Močiar: lano 2x, drevené dosky o rozmere cca 2 m x 15 cm</p> <p>Môj strom: šatka</p> <p>Veľké hľadanie: prikrývka, 10 vecí z rôznych materiálov (pero, jablko, kameň, ...)</p> <p>Rozpoznávanie: šatka, predmety z rôznych materiálov</p> <p>Loptová hra: lopta</p> <p>Maľovanie prírody: papier, farebné pastelky, prípadne temperové farby</p>		
Provokačná myšlienka		
Voda je základnou podmienkou pre existenciu života na Zemi. V prírode sa vyskytuje v troch skupenstvách. Je najrozšírenejšou látkou na Zemi.		
Krok po kroku	<p>1. Bio vojna:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Porozprávajte sa so žiakmi o tom, čím sa živia rastliny, byľinožravce, mäsožravce a saprofyty. Vysvetlite im potravinový reťazec medzi týmito živočíchmi. • Spoločne vymyslite názvy rastlín a živočíchov v anglickom, prípadne v rodnom jazyku. Prerozdeľte ich do 4 skupín, podľa toho čím sa živia a ich mená napíšte na samolepiace štítky v 4 farbách: zelená predstavuje rastliny, modrá byľinožravé živočíchy, červená mäsožravé živočíchy a čierna saprofyty. • Prilepte ich žiakom na čelo a hra sa môže začať. Cieľom hry je eliminovať druhú skupinu rastlín a živočíchov, prečítaním ich názvu, ktorý majú žiaci nalepený na čele. Rastliny (zelený papierik) sú potravou pre byľinožravce, ale mäsožravce môžu rastlinám pomôcť tým, že eliminujú byľinožravce. Naopak byľinožravcom môžu pomôcť saprofyty. Takto prirodzene vzniknú 2 skupiny žiakov: rastliny a mäsožravce, byľinožravce a saprofyty. • Na začiatku hry žiak nevie, akú rastlinu alebo živočicha sám predstavuje, preto sa môže stať, že keď chyť iného žiaka a prečíta jeho názov, obaja zistia, že sa nemôžu navzájom „skonzumovať“, vtedy pokračujú v hre ďalej. V prípade, že chytený žiak môže „skonzumovať“ žiaka, ktorý ho chytil, vtedy hru opúšťa práve on. 	

<p>Krok po kroku</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Ak žiak chyť rastlinu alebo živočícha, ktorý je jeho potravou a prečíta jeho názov, chytený žiak v hre končí a „lovec – predátor“ si vezme ako dôkaz jeho samolepiaci papierik. Ak mal „skonzumovaný“ žiak nazbieraných viac samolepiacich papierikov, jeho „lovec – predátor“ si ich všetky prívlastní. • Táto hra sa môže hrať v lese, prípadne na lúke či školskom dvore. Víťazia tí žiaci, ktorí ostali v hre a už nemôžu byť „skonzumovaní“ a ani nikoho ďalšieho „skonzumovať“ nemôžu. Medzi nimi sa určí víťaz – ten, ktorý má najviac samolepiacich papierikov. • Ľahší variant hry spočíva v prilepení farebných papierikov na čelo detí bez názvu rastlín a živočíchov. <ol style="list-style-type: none"> 2. Močiar: Lanami vyznačte územie močiara v približnej šírke 6 -7 m. Žiakov rozdeľte do skupín približne po 8 až 10 žiakov. Ich úlohou je dostať sa z jednej strany močiara na druhú za pomoci dvoch drevených dosiek. Nemôžu sa nohou a ani rukou dotknúť „močiara“ – zeme, trávy – ak sa tak stane, musí celá skupina začať odznova. Vyhráva tá skupina, ktorá sa dostane na druhú stranu močiara skôr. 3. Môj strom: Túto hru hrajú žiaci v pároch. Jednému z nich sa zaviažu oči šatkou, druhý z nich ho zavedie na spoznávanie stromu, ktorý mu vybral, avšak len za pomoci troch zmyslov – hmat, čuch a sluch. Dovolí mu ho ohmatať, ovňať, počúvať, či mu šuštia listy, ... Následne ho odvedie na miesto, kde začínali a odviaže mu oči. Úlohou je nájsť strom len za pomoci spomínaných zmyslov. Po uhádnutí si dvojica úlohu vymení. 4. Veľké hľadanie: Žiakov rozdeľte do skupín po 8 až 10 členov. Pod prikrývkou skryte približne 10 bežných vecí z rôznych materiálov (napr. skalú, pero, jablko, topánku, ...). Odkryte prikrývkou veci približne na 1 minútu a potom prikrývkou vráťte späť. Úlohou detí v skupine je do 10 minút doniesť čo najviac vecí, ktoré si zapamätali a boli pod prikrývkou. Ktoré z nich sa hľadali ťažko a ktoré naopak ľahko? 5. Rozpoznávanie: Hra je vhodná pre dvojice. Jednému z dvojice zaviažte oči šatkou, druhý z dvojice nájde v prírode rôzne predmety (konár, šiška, kameň, kôra, kvet, ...) a pomaly ich podáva spoluhráčovi, ktorý sa snaží hmatom rozpoznať, o aký predmet ide. Úlohy si navzájom vymenia. 6. Loptová hra: Žiaci sa postavia do kruhu (8 až 10 žiakov) a hádžu si navzájom loptu. Keď loptu nechytia, resp. im spadne, musia povedať názov živočícha, ktorý žije v Dunaji. Ak už bol živočích spomenutý iným spoluhráčom, tzn. že sa opakuje, alebo si žiak nevie spomenúť - je ticho, musí si pokrčiť nohu a stáť iba na jednej. Ak sa to zopakuje dvakrát za sebou, žiak vypadáva z hry. 7. Labyrint: Hra je vhodná pre väčšiu skupinu žiakov (20 a viac). Vyberte spomedzi žiakov „mäsožravca“ a „korisť“. Ostatní žiaci sa držia za ruky v snahe vytvoriť chodby labyrintu. Keď učiteľ tleskne rukami, žiaci sa otočia doľava a chytia sa za ruku nového spoluhráča, čím zmenia trasu chodieb labyrintu. Keď začujú tlesknutie, znova sa otočia späť doprava. Mäsožravec sa pokúša chytiť svoju korisť, pričom každý z nich začína na opačnom konci labyrintu.
----------------------	---

<p>Krok po kroku</p>	<p>Mäsožravec vyhráva, keď chyťí svoju korisť a korisť, keď sa bezpečne dostane na druhú stranu labyrintu.</p> <p>8. Maľovanie prírody: Žiaci nakreslia zvislú čiaru stredom papiera. Na ľavú stranu papiera nakreslia krajinu, prírodu – les, jazero, lúky, ... Na pravú stranu detailne nakreslia zväčšený, nimi zvolený výsek ľavej strany (napr. kúsok jazierka s rybami a vtákmi hniezdiacimi na jeho brehu).</p>
<p>Poznámka</p>	<p>Bio hry sú vhodné na celodennú aktívnu činnosť, napr. počas školského výletu, za účasti väčšieho počtu žiakov, ktorí sú rozdelení do skupín a navzájom súťažajú. Aktivity navrhnuté v bio hrách sa môžu realizovať aj čiastočne, napríklad počas činností školského klubu, prípadne počas vyučovania prírodovedných predmetov v prírode.</p>

Názov aktivity	MÚZEJNÝ VZDELÁVACÍ PROGRAM V MAĎARSKOM SKANZENE SZENTENDRE	
Cesta na kurikulum		
PREDMET	ROČNÍK	TEMATICKÝ CELOK
História/etnografia	5. – 6. ročník	<ul style="list-style-type: none"> • Vidiecke spoločenstvá • Tradičné remeslá
História	7. ročník	<ul style="list-style-type: none"> • Život na dedine
Výtvarné umenie	5. – 6. ročník	<ul style="list-style-type: none"> • Pozorovanie budov, historického štýlu • Kreslenie vlastných skúseností
Zemepis	5. – 8. ročník	<ul style="list-style-type: none"> • Orientácia s mapou
Ostatné	4. – 8. ročník	<ul style="list-style-type: none"> • Učenie mimo školských lavíc • Vzdelávanie v múzeu
Minutáž		
Poldenná aktivita (najmenej 4 hodiny) – trvanie aktivity je vo vzťahu a závislosti od výučby		
Potrebujem		
Knihy a brožúry o múzeu (dostupné priamo v múzeu), mapy múzea (dostupné priamo v múzeu), individuálne mapy regionálnych výstav/expozícií v múzeu (dostupné priamo v múzeu), farebné pastelky, čistý papier, stoly na písanie, samolepky s rôznymi motívmi, týkajúcimi sa múzea (ručne vyrobené špeciálne pre túto aktivitu – dostupné sú priamo v múzeu).		
Provokačná myšlienka		
Spoznaj život na dedine v 19. storočí! Ako ľudia žili v spojení s prírodou v tom čase?		
Krok po kroku	<p>Pred návštevou maďarského skanzenu Szentendre odporúčame naštudovať si informácie o skanzene a ich aktivitách z web stránky, na ktorej sú informácie uvedené v maďarskom a anglickom jazyku: http://skanzen.hu/index.php?fm=article&id=1.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. S celou skupinou najprv navštívte jednu z častí múzea so sprievodným výkladom. <ul style="list-style-type: none"> • Sprievodca predstaví miesto, na ktorom sa žiaci nachádzajú. Podajte žiakom inštrukcie o pripravovanej aktivite (práca v skupinách, miesto, trvanie aktivity, atď.) • Sprievodca podá žiakom informácie o skanzene Szentendre (súčasť múzea), ako boli obnovené budovy a prečo dnes navštívili práve túto časť múzea. Poskytnite im informácie o vstupoch do domov, o záhradách a stavbách (usporiadanie budov, typ a veľkosť domov bohatých a chudobných, prístrešky pre zvieratá a stodoly, rastliny a kvety v záhradách). • Pomôžte žiakom navodiť v nich otázky porovnania života ľudí v minulosti a dnes, porovnanie budov (bohatých a chudobných)... Nechajte im priestor na prerozprávanie ich vlastných skúseností zo života na dedine, resp. vidieku. • V prípade, že sa chcete dozvedieť viac o činnosti, resp. aktivitách, expozíciách, ktoré sú prístupné pre návštevníkov múzea, požiadajte o pomoc a vysvetlenie pracovníkov múzea. 	

<p>Krok po kroku</p>	<p>2. Ďalším krokom aktivity je spoznať jeden regionálny celok a to prieskumom terénu žiakmi, prerozdelenými do menších skupín.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Podľa počtu žiakov vytvorte 5 skupín, napríklad metódou počítania od 1 do 5, prípadne inou metódou. • Každéj skupine rozdajte balík materiálov: mapy, nálepky, pastelky a písací stôl. Diskutujte o mape územného celku, ktorú dostali – kde sa nachádzajú budovy, aký tvar má dedina, atď. • Spočítajte spoločne nálepky a identifikujte spoločne veci, ktoré majú žiaci hľadať. Pomôžte im začať ich cestu zobrazenú na mape, trasu a označenia, ktoré majú v múzeu sledovať. • Určite im čas a miesto, kde sa stretnete, keď dokončia trasu. • Mladšie deti by bolo dobré doprevádzať v sprievode pedagóga. <p>3. V závere nechajte každú skupinu prezentovať – „podať správu“ z ich terénneho prieskumu a objavy na trase s pomocou pripravených máp.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Zhromaždíte všetky skupiny. Opýtajte sa jedného žiaka z každej skupiny na prezentovanie ich mapy a objavov. Ostatní členovia skupiny môžu doplniť jeho prezentáciu vlastnými postrehmi. Členovia ostatných skupín sa môžu pýtať na mapu. • Nakoniec zozbierajte mapy pre ďalšiu „výpravu“.
<p>Kapitola v Hodnotnej zbierke</p>	<p>2 Kultúrne hodnoty Dunaja 2.4 Spôsob obživy obyvateľstva v regióne 2.5 Ľudová architektúra 2.6 Tradičný odev 2.7 Tradičné obyčaje</p>

Vydala:

Slovenská agentúra životného prostredia
Centrum tvorby krajiny, environmentálnej výchovy a vzdelávania
Tajovského 28, 975 90 Banská Bystrica
2013

www.sazp.sk

v spolupráci s

Klebelsberg Institution Maintenance Centre, XXIII. School District

Klebelsberg Intézményfenntartó Központ
Budapesti XXIII. Tankertülete

a

National Institute for Environment – Múzeum Dunaja

Finančná podpora:

Duna kincsei az általános iskolákban a jövő generációiért
Hodnoty Dunaja pre základné školy, budúce generácie

www.danubetreasures.eu

Hungary – Slovakia Cross-border Co-operation Programme 2007 – 2013

www.husk-cbc.eu

